

Ілля Лисоконь
доктор філософії (PhD) з освітніх,
педагогічних наук, старший
викладач кафедри соціальної
педагогіки і соціальної роботи

ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Практична підготовка здобувачів вищої освіти в педагогічних університетах є невід'ємною частиною освітнього процесу, що має на меті сформувати у студентів необхідні навички та компетентності для подальшої ефективної професійної діяльності в галузі освіти. Важливість цієї складової навчання не можна недооцінювати, оскільки вона забезпечує максимальне наближення здобувачів освіти до реальних умов роботи та надає необхідний досвід для майбутньої роботи з учнями. Практична підготовка включає в себе різноманітні форми та методи, що відповідають сучасним вимогам до фахівців в освітянській галузі, зокрема соціальних педагогів та інших професій, пов'язаних із сферою освіти.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти галузевих університетів є важливою складовою для розвитку певної галузі знань або сектору економіки, зокрема освіти. Загалом практика сприяє не лише формуванню професійних компетентностей, але й забезпечує інтеграцію теоретичних знань, отриманих під час аудиторних занять, із реальними умовами навчання в школі. Для цього заклади вищої освіти мають на меті створити відповідні умови для студентів, щоб вони змогли не лише продемонструвати наявні теоретичні знання, а й набути практичного досвіду роботи з учнями, педагогічними колективами, батьківською громадою та іншими потенційними учасниками освітнього процесу.

Враховуючи наявний науково-педагогічний досвід можемо стверджувати, що основною метою практичної підготовки є формування у здобувачів вищої освіти таких якостей, як здатність до самостійного вирішення професійних завдань, критичне мислення, здатність до рефлексії та самовдосконалення. Саме тому в галузевих педагогічних закладах вищої освіти під час розробки програм практичної підготовки враховуються навчальні, виробничі та педагогічні етапи, навчальні, виховні, методичні, виробничі та організаційні аспекти функціонування закладів освіти, де надалі після завершення навчання працюватимуть студенти. Науково-педагогічний особливості практичної підготовки фахівців у закладах вищої освіти, зокрема педагогічних, актуалізовано такими науковцями, як Берегова М., Вайнола Р., Василюк Т., Вовк М., Данильченко О., Корнус О., Сідельник О., Фалинська З., Шевчук Т. та інші.

На нашу думку, практична підготовка студентів педагогічних вишів має організовуватися через різноманітні форми, кожна з яких має свої особливості та відповідає конкретним завданням навчального процесу.

Первинною формою практичної підготовки є навчальна практика. Фактично ця практика є початковим етапом у професійній підготовці, метою якої є ознайомлення студентів зі специфікою функціонування закладу освіти враховуючи його тип, рівень, наявну матеріально-технічну базу та організаційно-виробничу структуру. Акцентуємо увагу на тому, що на цьому етапі студенти лише спостерігають за діяльністю педагогічного колективу набираючись у них досвіду, а також взаємодіють з учнями, намагаючись реалізувати основи педагогічної діяльності та загальної, вікової, педагогічної психології.

Більше ґрунтовно вважають виробничу практику. Адже вона включає в себе більш глибоке занурення здобувачів освіти у професійну діяльність. Саме на цьому етапі вони починають самостійно планувати та проводити уроки, виховні, профорієнтаційні та позакласні заходи під наставництвом керівників практик з числа науково-педагогічних працівників університету та фахівців-практиків від закладу освіти. Вважаємо, що цей етап дозволяє оцінити здатність студентів ефективно організувати освітній процес, взаємодіяти з учнями, використовувати сучасні методики викладання, застосовувати на практиці наявні теоретичні знання, розробляти навчально-методичні комплекси тощо.

До основних форм практична підготовка майбутніх вчителів, зокрема соціальних педагогів, варто віднести:

1. Спостереження за діяльністю досвідчених педагогів (вивчення педагогічних технік, методів управління класом, організації освітніх заходів, ознайомлення з документацією);
2. Самостійне проведення уроків, виховних заходів (самостійне планування, прогнозування, підготовка і проведення заходів задля навчання, виховання, розвитку або соціалізації учнів, що дає можливість розвивати навички комунікації, а також застосовувати на практиці теоретичні знання);
3. Методичні семінари (ці форми практичної підготовки сприяють вдосконаленню знань студентів щодо сучасних методик навчання, використання технологій в освітньому та виховному процесах);

До основних проблеми практичної підготовки студентів в педагогічних галузевих університетах відносимо:

1. Недостатня взаємодія між університетом, освітніми установами та громадою. Дуже часто це відсутність належної співпраці між закладом вищої освіти і базою практики (школа, коледж, центр позашкілля, заклад професійної освіти), що ускладнює організацію практик та формування реалістичного уявлення студентів про професійні вимоги.
2. Нерівномірний рівень підготовки студентів до практики. Студенти, які мають різний рівень знань та навичок, можуть мати різний досвід під час проходження практики, що створює труднощі як для них, так і для фахівців-практиків зі шкіл. Нажаль різний рівень теоретичної та практичної підготовки студентів є суб'єктивною проблемою, яку неможливо вирішити. Єдиним раціональним засобом вирішення цієї проблеми може бути розподіл студентів на практичну підготовку враховуючи їх рейтинг у навчанні.

3. Перевантаження студентів додатковими завданнями. Іноді практична підготовка часто поєднується з великим обсягом завдань (теоретичного і прикладного характеру), що може призводити до стресу або вигорання серед студентів. На нашу думку, це питання потребує вирішення шляхом оптимізації навчального навантаження з одного боку, а з іншого зменшення навчального навантаження може призвести до базового не правильного розуміння сутності професійної діяльності.

4. Недостатній рівень інноваційних методик і технологій. Враховуючи швидкий розвиток технологій (штучний інтелект, системи управління електронним навчальними курсами, платформи неформальної освіти тощо) педагогічні університети повинні активно впроваджувати новітні засоби.

На підставі вище викладеного можемо зробити висновок, що практична підготовка майбутніх педагогічних працівників є невід'ємною частиною їхньої професіоналізації. Вона дозволяє здобувачам вищої освіти набути реальний досвід роботи в умовах освітньої інституції, розвинути важливі навички та компетентності для педагога. У комплексі практика сприятиме підготовці висококваліфікованих педагогів, які здатні ефективно працювати в умовах сучасної освітньої парадигми.